

9.8.2023

Valtioneuvoston kanslia I Strategiaosasto
suunnittelija Sarita Nieminen
Snellmaninkatu 1 A
PL 23 00023 VALTIONEUVOSTO

OULUN KAUPUNGIN LAUSUNTO HALLITUKSEN TIEDONANTOON

Yhdenvertainen Suomi -ohjelma oli ajankohtainen ja tarpeellinen. Ohjelmassa kuvattiin rasismia tutkimuksen, lainsäädännön ja kokemusten valossa. Ohjelma aloitti tärkeän ja pitkäjänteisen työn, jolle olisi tärkeä saada jatkoa.

"Mitkä ovat mielestänne Yhdenvertainen Suomi -ohjelman kolme keskeisintä tavoitetta, joihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota"

Kuulemispyynnössä pyydetään valitsemaan Yhdenvertainen Suomi -ohjelman tavoitteista kolme tärkeintä. Koska rasismin eri muodot ilmenevät eri elämän alueilla, esimerkiksi vuorovaikutuksessa, päätöksenteossa ja asenteissa, rasismin kitkeminen täytyy tapahtua noissa kaikissa toimiakseen hyvin. Prioriteettijärjestykseen laittaminen on haastavaa, koska toimenpiteet vaikuttavat parhaiten kokonaisuutena. Voidaan kuitenkin nostaa esiin seuraavat kolme eri tavoitetta, erityisesti kuntien näkökulmasta:

1. Tunnistetaan ja puretaan yhteiskunnan eriarvoistavia rakenteita

Usein rasismista puhuttaessa puhutaan näkyvästä, vuorovaikutuksessa tapahtuvasta rasismista. Rakenteissa oleva, institutionaalinen rasismi jää piiloon. Kuntatasolla esimerkkejä rakenteellisesta rasismista on vaikkapa kouluohjauksessa, asuntomarkkinoilla tai työelämässä oleva rasistinen syrjintä. Viimeaikaiset tutkimukset ovat tehneet näitä muotoja näkyviksi. Rakenteellinen rasismi on vaikea tunnistaa, joten olisi tärkeä antaa tälle rasismin muodolle juridinen määritelmä.

Rakenteellisen rasismin vastainen taistelu on pitkäjänteistä työtä eivätkä tulokset näy hetkessä. Yhdenvertainen Suomi -ohjelma oli hyvä alku työlle, ja on tärkeää, että ohjelmaa jatketaan.

2. Edistetään suomalaisen työelämän monimuotoisuutta ja syrjimättömyyttä

Helsingin yliopiston tekemä tutkimus on ansiokkaasti tuonut esiin työnantajien rekrytoinnissa olevaa rakenteellista rasismia. Työelämän syrjintää tapahtuu esimerkiksi työpaikkailmoituksissa, rekrytoinnin aikana sekä vielä työpaikoilla. Tämän tavoitteen osalta on tehty toimenpiteinä muun muassa anonyymi rekrytointi, hakemuksessa käytettävä monimuotoisuuslauselu sekä johtajien ja esihenkilöiden monimuotoisuuskoulutukset.

9.8.2023

On selvää, että yhteiskunnassamme ei ole varaa jättää osaavaa työvoimareserviä käyttämättä ja työelämän yhdenvertaisuutta tulisi jatkuvasti edistää työnantajien, rekrytointivastaavien, työvoimahallinnon ja muiden sidosryhmien toimesta. Myös Työ- ja elinkeinoministeriön Työelämän monimuotoisuusohjelma on edistänyt työelämän yhdenvertaisuutta ja olisikin tärkeää panostaa ohjelman jalkautumiseen paikalliselle tasolle.

3. Kannustetaan kuntia aktiiviseen yhdenvertaisuuden ja antirasismien edistämiseen

Kuntien osalta rasismien vastaiset toimenpiteet kirjataan yhdenvertaisuussuunnitelmissa ja kotoutumisohjelmassa puhutaan hyvien väestösuhteiden kehittämisestä. Antirasismityö kunnassa koskee jokaista hallintoaluetta (esim. opetusala, ohjausala, asuntotoimi jne.). On tärkeää kannustaa kuntia yksittäisten kampanjoiden lisäksi pitkäjänteiseen ja vaikuttavaan rasismien vastaiseen työhön. Antirasismityön osaamisen kehittämistä hallinnon eri aloilla, erityisesti strategisella ja päätöksentekotasolla, tulisi tukea olemassa olevien päätöksentekorakenteiden, kuten kaupunginhallituksen, lautakuntien ja neuvostojen kautta.

Yhdenvertaisuuden suunnitelmallisessa edistämistyössä on keskeistä myös vähemmistö- ja erityisryhmien osallisuus ja kehittämistyön jatkuvuus. Kunnat toimivat asukkaiden arjen palvelujen tuottajina, joten ne ovat yksi keskeisimpiä toimijoita hyvinvointialueiden lisäksi paikallisella tasolla. Kumppanuuksien ja yhdyspintojen luominen ja verkostojen rooli on tärkeää myös yhdenvertaisuuden ja antirasismien edistämistyössä. Tähän tulisi myös jatkossa kiinnittää huomiota ja luoda pysyviä rakenteita.

Antirasismityö vaatii kohdennetut resurssit. Jatkossa olisi tärkeää tukea kuntia ja hyvinvointialueita hankerahoituksen kautta antirasismityön suunnittelussa ja toteutuksessa.

Mitkä ohjelman toimenpiteistä ovat olleet erityisen hyödyllisiä?

Hyvät väestösuhteet -hanke on järjestänyt paikallisella tasolla koulutuksia ja työpajoja asiantuntijoille. Hanke on onnistunut lisäämään rasisminvastaista tietoisuutta asiantuntijatasolla. Jatkossa vastaavia tilaisuuksia tulisi suunnata myös johdolle ja päättäjille, jotta työhön sitoutettaisiin paremmin myös tahot, joilla on vaikutusvaltaa.

THL:n antirasismikoulutukset ovat olleet erittäin tärkeässä roolissa rasismien vastaisen tietoisuuden lisäämisessä.

Mitä muita asioita haluatte nostaa esille

- Rakenteellisen rasismien juridinen tunnistaminen ja määrittely, jotta asiaan voidaan puuttua ja ennaltaehkäistä tehokkaammin.
- Yhteiskuntamme on polarisoitunut ja vastakkainasettelu näkyy vahvasti vuorovaikutuksessa ja asenteissa. On tärkeää puuttua tähän monella eri tasolla kuten kouluissa, sosiaalisessa mediassa ja paikallisesti kuntalaisten keskuudessa.

9.8.2023

- Erityisesti yhdenvertaisuustyötä tekevät ja vähemmistöjen kanssa työskentelevät kohtaavat työssään vihapuhetta ja maalittamista. Vihapuhetta ja maalittamista koskevaa lainsäädäntöä tulee kehittää niin, että ne olisivat rikoslaissa virallisen syytteen alaisia rikoksia, koska silloin syyttäjän on nostettava syyte, vaikka rikoksen asianomistaja ei olisikaan ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

Hallintojohtaja Ari Heikkinen
Konsernihallinto
P. 0400 700 507
ari.heikkinen@ouka.fi